

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre	10 11	—	Kr.
Felévre	5	"	"
Hétfőre	2	"	50
Egyóra	1	"	"

Egyes szám ára 4 hr.

Felelős szerkesztő: **KOHÁNYI GYULA**
Főmunkatárs: **IIJ. MÓRICZ PÁL**
Kiadók: **HOFFMANN és TÁRSA.**

Hirdetési díj:

10 soros hirdetésnek 5 kr. Nagyobb terjedelmű és több-szorosú hirdetésnek a közlési díj szerint jutányos áron vételnek fel. Bélyeg-díjmin-don külön bejegyzéssel 30 kr.

Fiume.

Debreczen, szept. 11.

(gl) Walluschnigg Antoniónak, a fiumei autonom-párt fejének, a fiumei representanzában tett azon indítványa, hogy Fiume küldjön két képviselőt a rágrábi tartománygyűlésbe, ha a magyar kormány az új bünvádi perrendtartást Fiume autonom jogainak megsértésével a városi representanzának beleegyezése nélkül Fiumében életbe akarná léptetni, — továbbá a «Voce del Popolo» című lapban közzétett, fenebbi indítványát igazoló cikke, — nemkülönben Barcsics Erasmónak, a fiumei horvát jogpárt tagjának, a fiumei podestához intézett levele, melyben kifejti, hogy a fiumei representanzának veto-joga van a magyar törvényeknek Fiumében való életbeléptetése ellen, — aktualissá teszik Fiume közjogi állásának a kifejtését.

E czélből fel kell sorolnunk azon törvényeket és törvény erejével bíró intézkedéseket, melyek az idők folyamán Eiuméra vonatkozólag létrejöttek. Ilyenek voltak:

1. Mária Teréziának 1779. évi április 24-én 1540. sz. a. kibocsátott kir. leirata (benignum rescriptum). Kimondatik ezen kir. leiratban, hogy Fiume városa a maga kerületével együtt mint külön, Magyarországhoz csatolt, test (separatum regni Hungariae coronoae corpus) te-

kintessék. Intézkedéseket tartalmaz továbbá a városi statutum, a zálogház, a közoktatás, a korcsmáltatás és a jövedékek ügyeire vonatkozólag.

2. Az 1807. IV. törvényczikk, mely Fiume városát és kikötőjét, mint Magyarországhoz tartozót, becikkelyezi, a fiumei kormányzónak a főrendek tábláján, Fiume város követeinek pedig a karok és rendek tábláján ülést és szavazatot ad.

3. Az 1848. XXVII. törvényczikk mely Fiume es Buccari szabad kereskedési kerületek szervezeteinek alapjait lerakta.

4. Az 1867. évi május 25-én kelt kir. meghívó, melyben Fiume és kerületének közönsége felhivatik és feljogosítatik, hogy a magyar országgyűlésre egy követet küldjön.

5. Az 1868: XXX t.-cz. 66. §-ának 1. pontja, melyhez képest Fiume városa és kerülete Fiumevármegyétől különválasztván, nem csatoltatik Horvát-Szlavon- és Dalmátország területéhez, hanem a magyar koronához csatolt külön testet képez, a melynek, mint ilyennek, külön autonomiájára s erre vonatkozó törvényhozási és kormányzati viszonyaira nézve Magyarország országgyűlése s Horvát-Szlavon- és Dalmátország országgyűlése és Fiume városa közt, küldöttségi tárgyalások útján, közös egyetértéssel lesz megállapodás eszközlendő.

6. Amennyiben az előző pontban említett küldöttségek tárgyalásai a horvát küldöttségnek makacskodása következtében eredményre nem vezettek, inauguráltatott Fiume autonomiájára s az e részbeni törvényhozási és kormányzati viszonyokra nézve az ugynevezett »prov. zoriüm«, melyet a magyar minisztertanácsnak 1870. évi július 21-én 1741. sz. a. kelt kormány-előterjesztése alapján a király 1870. évi július 28-án kelt legfelsőbb elhatározásával teremtett. Ezen provizorium képezi addig, míg Fiume közjogi állása törvény által végleg nem rendeztetik, valódi közjogi állásának alapját és egyszersmind forrását a későbbi intézkedéseknek, mint a milyenek:

a) Azon együttes rendelet, melyet a magyar kir. miniszterelnök, az igazságügyminiszter és a horvát bán 1871. évi szeptember 14-én bocsátottak ki, s mely Fiume törvénykezésének egyes fontos kérdéseiről intézkedik. Felállít Fiumében kir. törvényszéket, kijelöli másodfoku bíróságnak a pesti kir. kuriát, megállapítja a fiumei kir. bíróság hivatalos nyelvének az olaszt, behoz új bírói ügyvitelt és tesz még több más fontos újítást. Különben hatályban van ottan még most is a köztörvényi eljárásra nézve az 1852. évi szeptember 16-án kelt »ideiglenes törvénykezési rendtartás«, a bírói hatáskör tekinteté-

A „DEBRECZEN” TÁRCZAJA.

Az öcsödi gáton.

— A «Debreczen» eredeti tárczája. —

A gáton ültünk, alkony tájba' volt,
Általproslott fák lombján a hold,
A napkorong lemenőben vala.
Bokrokba' sirt a csalogány dala,
Merengő felhomály szőlők során,
Ezüstös sávoly felhők bitorán.
Az alkony minden fénye, fátyola
Bennünk boronga, bennünk lángola.

Az előbb ép' jövőnkről álmodánk:
Nem lesz minékünk soha palotánk;
Ne is legyen! Kicsiny kunyhó elég.
De hajh, e kis hajlek is messze még!
Te megsimítád gondtelt homlokom:
»Ne féljen, mindig szere'ni fogom.«
Vállamra hajtád szép kis fejedet
És szívem lángolt, lángolt, reszketett...

Jánosi Zoltán.

A zentai csata.

— Kétszázadik évfordulója alkalmából. —

A török hódítás zenitje körülbelül a XVI. század közepe tájára esik. A szent gothardi béke tisztán kimutatta, hogy Montecucculigyo-

zelmei csak a győzelmek voltak s a szultán hatalmát alapszámban rendítették meg. Alig tolik el husz év, a törökök ismét Bécs alatt vannak mint a mohácsi vész után s a császárváros nagy veszélyben forog. Mint annyiszor, az osztrákoknak ezuttal is északról jött a segítség. A lengyelek hős kiralya, a győzhetetlen Sobieski megérkezett még idejekorán a morva mezőre s a császári hadakkal egyesülve megverte a törököket. A Szent István templomot ezuttal se szentségteleníteték meg a barbár spahi csordák s tornyán nem tűndöklött föl a félhold.

Ez a győzelem egy kissé fölbátorította a Habsburgokat. Lotharingiai Károly állott az új had-eregélere s elindult visszahódítani Magyarországot, Parkány, Buda, Mohács ezek a győzelmek stációk; Azonban Lotharingiai Károly sem az az ember, ki hivatva volt az ozmán hatalmat megtörni.

Megint idegenből, ezuttal Savoyából, magából az ellenség udvarából jött a segítség. Egy kis sovány, esetlen legényke, savoyai Jenő herceg. Az ő katonai karrierjének első nagy sikere a zentai csata. Ma e hó 11-én van évfordulója ennek a napnak, de már vizre bocsátottak vizre Pólában a nagy győzelem emlékére Zentának keresztelt új torpedó gőzöst; az erre irányult általános figyelem a hivatalos ünnepessel együtt egy kissé előbbre tolt az emlékezés napját a chronologiai évfordulónál.

A zentai csata az ugynevezett nagy stílusú csaták közé tartozott. A törökök eilen vivott

eddigi magyarországi csaták gyors, merész, inkább a pillanat inspirációját követő elhatározás következményei voltak, melyek gyakran egész váratlanul egyik fél által sem sejtett időpontban jöttek létre. Savoyai Jenő hadviselése magasabb színvonalú volt s a zentai csata nem véletlen találkozás. Jenő herceg napokkal azelőtt tudta, hogy hol fog összeütközni s így tervét már a pétervárad csatában megismerhette. 45000 emberrel 1697. jul. 21-én érkezett ide. Auersperg gróf, Vaudemont hg. és Rabulni tábornok voltak alparancsnokai. Jelentéktelen alakok, a kik a magyar történelemben azonban jelenékenyen gyászos szerepekkel szerezték meg maguknak az utókor átkait. Ha középkori elveket követ Jenő hg., egyszerűen utána megy a töröknek s a hol találkozik vele, összezsap. Végre is — ez a legegyszerűbb felfogás — a kit megakarunk verni, azt igyekezünk megtalálni. A kis kapuczinus azonban nem így tett. Ő egy ütközésben akarta megverni a törököt s ezért várt a kellő helyre es időre. Főtaktikája: megismerni az ellenség taktikáját. Ezt akkoriban a foglyoktól tudták meg. Valljuk meg, az akkori vallató eszközök elég tökéletesek voltak s így a legesőkönnyűbb jancsaraga is rövid idő alatt bevalotta mindazt, a mit tudott.

Szept. 5-én Jenő herceg is tudta már, hogy II. Musztafa 11-én akar átkelni a Tiszán Zentánál. Célja, nem mint az osztrák tábornok sejtették, Szeged elfoglalása, hanem a Bánság és Erdély megszállása volt. A számtalan

ben az 1853. évi február 16-án kelt császári nyílt parancsal behozott »Civil-lurisdictionsnorm«, váltó- és kereskedelmi ügyekben pedig az »osztrák váltó- és kereskedelmi eljárás.« Többi igazságügyi törvényei is osztrák eredetűek.

b) Fiume szabad város és kerületének statútuma, melyet a magyar minisztertanács határozata alapján a magyar kir. belügyminiszter 1872. évi április 27-én 1589 eln. sz. a kelt rendeletével helyben hagyott, s mely statútum Fiume és kerületének beligazgatási viszonyait ideiglenesen rendezi.

c) A magyar országgyűlés küldöttségének 1884. évi május 13-án kelt jelentése, melyhez képest a fiumei küldöttséggel megállapított, hogy a magyar országgyűlés által hozott törvények Fiuméra nézve is érvényesek és hogy az ezen törvényekben a fiumei viszonyok szempontjából netalán megkívántatott módosítások a magyar kormány által Fiume városának és kerületének meghallgatása után rendeleti úton eszközölhetők.

Ehez képest felhatalmazza a magyar kir. igazságügyminiszteriumot a többi közt az 1881. XVII. t.-cz. 271. §-sa, hogy a magyar csödtörvényt, az 1893. XVIII. t.-cz. 232. §-sa, hogy a magyar új somnás eljárást, a magyar kir. miniszteriumot az 1894-XXXI. t.-cz. 146. §-sa, hogy a házassági jogról szóló törvényt Fiume városában és kerületén rendelettel hatályba léptesse.

Mendezebből kétségtelenül kiderül, hogy merően láptalan Walluschnigg és Baresics urnaknak azon nézet, mintha arra, hogy a magyar törvények Fiuméra és kerületére kiterjeszthessenek, a fiumei representanzának bejegyzése lenne szükséges. Az ilyen törvénykiterjesztéshez a fiumeiaknak csak előleges meghallgatása szükséges, a nélkül azonban,

hogy az illető magyar miniszter kötevény lenne kívánságaikhoz. Meg is hallgatták az illető magyar miniszterek pár hét előtt a fiumeiakat a magyar törvényeknek rájuk való kiterjesztése tárgyában és remélhető, hogy nemsokára Fiume is fogja élvezni a magyar törvényeknek áldásait.

Alliance-mámor.

Páris. szeptember.

Néhány év előtt egy este — még a francia orosz szeretkezés mézesheteiben — a Folie Bergere-been ültem, midőn egyszerre Morenheim a párisi orosz nagykövet lépett be páholyába. Tiszteletére a zenekar azonnal reárendítette az orosz néphimnusz. Mindenki felélt az üdöhelyéről — en azonban elfelejtettem meghatotságnak külső jelet adni.

Egy mellettem ülő dekorált öreg ur ezért meg is korbolt alaposan:

— Mi-ért nem áll fel az ur, a mikor a barataink himnuszt játszókat?

— Ah, pardon Monsieur; — mondám neki és felálltam, hogy megnyugtassam.

Néhány hónapja csak, a Chatelet színházba mentem hogy megnézzem a Strogov Mihály utjat. Csodákat beszéltek Verne e látványos darabjának új, fényes kiállításáról. Ez csábított oda. A darab egyik felvonásába beleszúrtak egy »Franco-russe« apothozist is s arra persze ismét az orosz himnuszt játszották el.

En okulva a multkori helyzetemen, sietve álltam fel s úgy halgattam a Boje tzara melabus melódiáját. De megvalom, csodálkoztam, hogy ezuttal senki sem állt fel a színházban — rajtam kívül, sőt egy mellettem ülő kövér citoyen így szólt hozzám mely filozófiával:

— Ugyan minek áll fel az ur? hiszen csak komédia az egész alliance!

— Ah, pardon Monsieur! mondám neki és leültem, hogy meg ne haragudjak rá.

Azóta lépten-nyomon tapasztalni lehetett hogy már nem lelkesülnek a francziák annyira orosz testvéreikért, különösen mióta a czári pár oly fagyosan viselkedett itt a leglekeesebb tündéri fényű fogadtatások dacára.

A főnnebb elmondott két eset jutott az eszembe, mikor végig sétáltam a pompasan

fellobogózott és színes fényárban uszó boulevardokon, s mikor egy lámpának dőlve e nézetem Felix Faure-nak Place de l'Operai deliriumos fogadtatását.

Mindenki tombolt, ujjongott, rivalgott és tapsolt ott örömmámorában, mikor az előki monokli meg a fehér kamashi megjelent a szemhatáron. Minden arczon, mintha a szerelmes ember vagy a boldog örökösök mosolya tündökölt volna!

Igazán, nincsen csodálatosabb nép a francziánál. Sokszor olyan ez a genialis nemzet, mintha csupa naiv gyermekekből állana. Nem sok kell nekik, hogy lelkesedjenek, örüljenek és illumiáljanak, de viszont néha egy kis fakya sziporka is elég arra, hogy neki vaduljanak s hogy a Marseillaise hángjai mellett nemcsak a maguk, de az egész világ békéjét légerőpítsék.

Ezuttal a fehér cár oasztiának egy régen várva-várt szava hozta ex-az-iba egész Páris-t aától a pobár pezsgőtől, amelyet II. Nicolas hörpintett fel, ma a szó teljes értelmében részeg egész Franciaország!

Pedig mikor Faure elutazott Páris-ból mondhatom, majdnem általános közöny kísérte el útjára s annak a nagy oroszbarát lelkesedésnek már a nyoma sem látszott meg itt. Ma meg, midőn visszatért ide, a franczia főváros kitörő entuziazmussal és hozsonnával fogadta az ő hícces pre-identját, aki úgy vonult be a Garu du Nordtól cuir-ssierk díszszázadától kísérvé, akarcok a győzedelmes Caesar, aki országokat hódított meg.

Mindenki örült, ujjongott és torkaszakadtából kiáltotta, hogy: »Vive la Russie!« »Vive l'Alliance!« »Vive Felix!«

Egyszerre Faure lett itt most a nagy Ő. Mert tudnivaló, hogy a franczia népnek mindig kellett egy nagy Ő! Olyan, a mi yen régen a Nagy Napoleon vaia s a melyenek nemreg Gambetta, vagy Bouanger, a revanche generális voltak. Lesznek, akik erre azt mondják, hogy a mostani republique hívei, nem annyira válogatók hőseikben, mint a régiek s én azt hiszem, kevesen fognak nekik ellentmondani.

De hisz ma már vége van — úgy látszik legalább egy idő óta — azoknak a napoknak, amikor hősköltevényekről abrándoztak az emberek. Most már nyugodtabbak a kedélyek itt is s mindenki a békét, nyugalmat áhítja, meg az ipar, kereskedelem és műveltség felvirágzását. Küzde em legfőlebb a kiállításokon van, ott

beült. Szept. 10-én hírül hozták, hogy a török hadsereg Zentánál megállapodott. Jenő herczeg 12 hadosztályra osztotta seregét s közből a tüzerséget s oldalt a gyalogságot meg lovasságot helyezve el, megindult Zenta fele.

Szept. 11-én d. e. 10 órakor érkezett a Tisza kissé meredek partjához. — A jobb szárny a folyón támaszkodott, míg a bal a síkmezőn foglalt állást.

A törökök legkisebb nyugtalanságot sem arultak el a keresztény had közeletere. Ertelhető, hisz 200 000-en voltak alig 50000 ellen-séggel szemben. Félkör alakjában a Tisza partján állott Musztafa serege a folyón vert hidat védelmezte. Egy erős ágyúkkal megrakott földművez huzódott Zenta fele, mely mögött még egy árok is védte a török pozícióját. A Tisza vízállása nagyon alacsony volt úgy, hogy a török lovasság egy része csak az utolsó perczben usztatott át a folyón.

Körülből 6 óraig nézett a két sereg farkasszemet, midőn Musztafa azt híven, hogy Jenő herczeg nem meri megtamadni, kiadta a parancsot az átkelésre. Erre az osztrák hadsereg megragadta az offenzívát. Delután öt óra csendes, nyugodt kora őszi alkony volt, mikor az első ágyúk eldördültek. A harc kezdetén a törökök Vaudemontt visszazorítottak úgy hogy a jobb szárny veszélyben forgott. Jenő herczeg a Styrum-ezrod élére állott s maga sietett a szorongatott hadosztály segítségére. A par excellence osztrák tőz tene írók itt eljászták Jenő erezzel is azt a jelleget, a mit Napoleon Lodinál és

Károly főherczeg E-slingnél — nem játszott el Zaszóval kezében a golyózáporba rohanni — egy fővezérre nézve bizonyára sokkal nagyobb oktalanság, mint bátorság lett volna. Elég, ha a hadvezér elhagyva szímlélő, az argdeizmus központján levő álláspontját, egy detail mulasztás gyors helyrehozását személyesen elősegíti. A fővezér váratlan megjelenése elég lelkesítő, nem szükséges hozzá az udvari történetírók kedvelt motívumát a sablonos »bravurstíkt« is végrehajtani.

Különb is az osztrákoknak hamar szövetségük támadt A pánik! Jenő herczeg a fővezér nagy részének felaoatán tüzte ki hogy a hajóhidra tüzeljen. A taktika sikerült, mert a törökök a visszavonulás lehetőségét megsemmisülve látván, visszavonulni kezdtek. Azaz jobban mondva futni. Kétszáz ezer ember gabalyodott össze a védősáncz és a Tisza part közti szűk térségen, mely ennek következtében óriási mészárszék színhelye lett. A csata gyorsan, szinte tűnemenyes gyorsasággal meg volt nyerve. A török sereg egy új mellékfolyóként rohant a Tiszába, mely csak hamar ezrével hőmpölyögtette holttesteiket Tiel felé. A pánik leírása nem ilyen rövid ismertetésbe való. Az örök emberi, jobban ilyenkor hosszú évek fegyelmzetttségét meghazudtoló vehemenciával tör ki a legjobb katonán is. A tömeget egygyé tömörítő szellem a szultán menekülésével, a haját tépő nagy kétségbeeséssel megszökik a mikor a hadseregben az összetartás érzését fenntartani, miköz egy sereg a fővezérét fejvesztetten me-

nekülni látja, az is a maga százezer feje után indálva, százezer fejé fut. Körülből ez a pánik pszichológiája, melyet különösen osztrák történetíróknak volt alkalmuk leírni.

De ez egyszer a kettős sas győzedelmessékedett. Esie tiz körül lett vége az öldöklesnek. Huszszor török hevert a parton, verük akkor már Szent-Tamás tajan festette vörösre a szőke Tiszát.

A győzelemnek voltak eredményei. Ezt jó megjegyezni, mert kü önösen osztrák hadvezérek remekelték a mintegy 31ükbe csöppent győzelmek ki nem használásában. — A hadipenzárón, ágyukon, társzerek stb. kívül egy másik fontosabb szákmányt is köszönhet Lipót császár — de nem a magyaroknak — a zentai diadalnak. A karloviczi békét 1699 január 6-án kötötték meg a két hatalom követei és pontozatai szerint Magyarország a Banskót kivéve, a császárhoz visszaadta. De van egy fájó pont a békekötésben. A Thököly felkelés száműzötteinek örökre megtagadták a hazatérés engedélyét. Az első magyar emigráció szétzüllött, lelkes tagjai sohse látták viszont szegény, onymorult, letiport hazájukat.

A történelmi memendondák kedvelői bizonyára nélkülöztek egy epizódot, mely a zentai csatához fűződik s mely sokkal ismertebb mint Jenő herczeg nagy győzalmé. A csata előtt ugyanis — állítólag — egy hírnök jött a herczeghez s pihegve átadott neki egy levelet. Császári pecsét a levélben! A herczeg felbonlatlanul zsebre teszi és kiadja a parancsot az előnyomulásra. A levélben pedig határozott császári parancs foglaltatott, mely megtiltja a

harczolóknak egymással a bourgeois gentilhommé-ek.

Vége már azoknak a heroikus illúzióknak is, melyek a »gloire«-t születték, ma »frakkban« meg »cildnerben« járnak a demokraták hősei nagyon sok vérbe került az a sok régi dicsőség. Bizonyos alkalmakkor még most is éneklük itt a »Marseillaise« forradalmi dalát és olyankor nagyban árulják a camelot k a revanchera buzdító költeményeket. De azért azt hiszem, ha egy modern Bonaparte odaállna a boulevardon zúzó tömeg elé és azt kiáltaná: »Fegyverre honfiak! Vegyük vissza Elzászt!« Nem! nem követné őt senki sem, most mindenki inkább arra a területre gondol, amelyet az 1900-iki kiállításon akar elfoglalni.

Mindazáltal mindenki örül az Alliancenak amelyről végre mégis kitűdött fényesen, hogy csakugyan létezik, mert remélik tőle a békét és a nyugalmat! Most még csak azt kívánják nagyon, hogy a szerződés részleteit is közlő legyenek s hogy, mint a jó üzletmeneteknél szokás — meglegyen az írás. Bélyegre ugyanis adtak már a muzsáknak kölcsönbe vagy nyolcz miliórt.

De hát ennek hiányában is bohém gondtalansággal mulatnak és tánczólnak meg az omnibuszok imperáljain is, eltevéen mindenféle a nap hőst: az elnököt, aki méltóan képviselte a »grande nation«-t ott a hatalmas ezár országában. Mindenütt viszhangzik most a »Vive l'Alliance kiáltás: éppen oly hangosan: mint öszelött a Vive la Liberté! mely regen a toriaszokra vezette a párisi népet.

Most már kezdem hinni magam is, hogy a francia orosz barátság szilárdabb, mint kezdetben volt s talán tovább is fog tartani, mint a Boul Michli grisetek és diákok rövid életű szerelme.

Ifj. Szikszay F.

Bismarck hercegről.

A »Neue Freie Presse« egyik számában érdekes részleteket közölt a minap a nagy német kancellár életéből.

A mai porosz konzervatívok, mondta egyszer a kancellár, nem igen nyerték meg tettségét. A Steink és Gerlachok már rég nem lehetnek többé. Ezeknek még meg volt a maguk idejük a konzervatív államformáról és azt el is akarták érni. Ma azonban minndnki stréber. Az egyik magasabb hivatali rangon

hercegek az offenzivat, nem lévén tartalék, mely balsiker esetén a megvert sereget támogatás-a.

A levél a győzelem után tárgyalanná vált, ezt tartja minden józan ember. Az udvari czopf azóban másképp gondolkozott. Jenő herceget nem a győzelmes hadvezért megillető örmujongással fogadták Bécsben, hanem egy hideg leirattal, melyben visszakerik tőle kardját s a haditörvénszek elé idézik. Valóban a haladatos-ág nem osztrak erény! Ez legalább több történetirő, köztük Hormeyer, Rink, Marvillon előadása. Természetesen Arnoldson Arneht, a Habsburg-ház »Hausgeschichtschreibern« szerint az egész mese s Lipót császár a hazatérő Jenő herceget kegyeivel halmozta el és gyémántfoglatu arczképét abta neki ajándékol.

Kinek van igazsága, körülbelül mindegy. A zentai csata eredményeit meg nem törtentté az osztrak halátlanság nem tehetta, sikerét a hála nem fokozhatta. Sőt savoyai Jenő herceg neve dicsőségét sem érintette. Nekünk magyaroknak akkor kétféle politikánk volt: az egyik párt örült a győzelemnek, a másik busult rajta. Ma már rég tisztában vagyunk felele, hogy Jenőről és szerepéről hogyan gondolkodjunk: ránk nézve ő egy eszköz a végzet kezében, mely öntudatlanul vált hasznunkra és egész más irányban, mint a hogy ő hitte. Nemzeti hőseink közé tehát sohasem fogjuk sorozni, a mi viszont semmi tekintetben sem akadályoz bennünket abban, hogy érdemeit teljes mértékben elismerjük.

akar, a másik nagyobb fizetést; a harmadik felesége óhajására meghívót az udvari ünné-pélyekre; a negyedik a fia előremenetele érdekében küzd és így tovább. Nem akarom állítani, mondja a herceg, hogy ez a jellemzés minden konzervatív emberre illik: inkább a vezető férfiak példája lebeg szemem előtt, a kik manapság befolyásosabbak, mint bárki más. Különbön is különbséget kell tenni egy frakezió tagjai és vezérei között. Egy király egyszer jól jellemezte ezt a viszonyt, mikor azt mondta: »ha egyes emberrel beszélünk, egész okosnak találjuk őt; mindent el lehet intézni, mindent meg lehet beszélni. Mihelyt azonban együtt tárgyal velük valaki, megcsökönösödnek és egészen elváltoznak«. Rangtársainak, a junkereknek, egyébként van még egy jeles tulajdonsága, az irigység. Sokan még ma sem tudták nekem megbocsátani, hogy én, a kis kniephopi földesur, előrejutottam, ők pedig hátul maradtak.

A levélitök megsértéséről is érdekes reminiszcenciákat beszélt. — Arról az időről szölt, a midőn a frankfurti Bundestagnak volt a tagja. Külföldi barátait, a kik leveleket adtak át neki a porosz postakocsin való továbbítás végett, mindig lebeszélte erről, mert csak akkor vállalt a levelekért kezességet, ha ő is az illető kocsival utazott. Más országokban, mint például Ausztriában, még kevésbé bizott. Egy osztrak miniszter, a kinek elpanaszolta, hogy levelét nyilvánvalóan felnyitották a postán, azt válaszolta: »Ej elcsapjuk ezt az ügyetlen embert!

Oroszországban azelőtt mindennapos dollog volt, hogy a posta a kézbesítés előtt feltörte és elolvasta a reá bízott leveleket. Főlötte jellemző az, a mit a herceg e tekintetben egy régebbi czárról mondott. Ez aczár elpanaszolta a kancellárnak, hogy mily sok rosszat irnak a németek ő róla orosz barátaikhoz címzett leveleikben. »És hogy még én is tudomást nyerjek róla — tette hozzá megelégedett arczczal — hát postán küldik leveleiket.« Ennek a kapcsán az oroszokról általában is beszélni kezdett a herceg. Vázolta nemzeti sajtáságait, szokásait, jó és rossz tulajdonságait. E közben egyre hangsúlyozta az agg kancellár, hogy arra, a mit az orosz lapok irnak, soha sem szabad valami nagy súlyt fektetni. A lapok legnagyobb része lengyel és francia befolyás alatt áll. Mindkét nemzetiségnek emminens érdeke, hogy az állandó béke Oroszország és Németország között ne jöjjön létre.

A francziák főképp pénzügyileg hatnak az orosz sajtóra, a lengyelek pedig zsunalisztikai ügyességükkel és politikai intrikákra való rátermettségükkel. Az orosz mindig csak orosz marad nyelven és írásban egyaránt. Minden orosz jól beszél oroszul, mint a czár. Az írás is egyforma, akár egy odesszai, akár egy siberiai jelentést olvas az ember, mindkettő egy formán fog hangzani.

A német nemzeti sajtáságokra is szó került. A németek, volt a herceg találó megjegyzése, még mindig alistszt nemzet. »Mindenkinek ép annyi a képessége, amennyi a rangjához szükséges. Se több se kevesebb. Kivétel alig van.

Majd a tengeri fürdők látogatására tért át. A társaság egy tagja kijelentette, hogy Borkumba fog utazni. »Itt még nem voltam«, volt a herceg válasza, »de a szomszéd Nordorneyben már igen«. Hannover utolsó királyával is találkzott egyszer. Akkor is, mint annyi másszor, észrevette, hogy mint iparkodik a király észrevélténe azt, hogy rövidlátó.

Még jól emlékszik, hogy ő vele (a herceggel) egész részletességgel beszélt egyszer egy társaságban levő nő toilletéről, a melyet azonban épenséggel nem látott, mert olyan dolgokról beszélt, a melyhez az illető hölgynek semmi köze nem volt. Nyilvánvalóan nem is látta a ruhát.

Egy érdekes anekdotát is beszélt ő-Berlin egyik volt szinigazgatójáról Cerfről. Cerfnek egy vendége ebédközben egyszer a következő talányt adta fel megfajtésra: »Az első, a házizagadánk, a másik a háziaszonyunk neve, az egész az asztalon áll. Cerf módfelett nehez-

telt, hogy ilyen összehasonlítást tesszen vele és a feleségével. A talány megfejtése ugyanis: Assiette. Az assiette, a mely az asztalon áll. Felesége neve Jette. Marad tehát ő reá: Ass (disznó). A megrémült vendég azzal mentgette magát, hogy ő nem assiette-t, hanem serviette-t (asztalkendő) gondolt. Persze jól kaczagtak a jellemző kispolgári gondolkodáson.

B a z i l l e francia radikális képviselő a »Gaulois«-nak egy beszélgetést adott át melyet az egyik barátja folytatott nemrég Bismarckkal. A kancellár a beszélgetés folyamában, melynek hitelessége még kétséges, a következőket mondta:

Megéngedem, hogy Peterhofban tényleg szerződést kötöttek, de minő szerződést? — Talau csak azért történt, hogy Franciaország közvéleményének elégtétel szolgáltságok? — Egyelőre ezt a szerződést veszedelmesnek nem mondhatom E u r ó p a békéjére. —

Az egész csak akkor volna komoly, ha jelek volnának arra, hogy minket sikerült Ausztriától elválasztani. Peterhofban a tárgyalások főleg Anglia körül mozoghattak. Csakhogy nagyon beható mély tanácskozásoknak kellett volna lenniök, ha azt akarnák, hogy megakadályozzák Anglia praetencióit. Az igaz, hogy az alkalom nagyon jól meg volna választva ahhoz, hogy az angoloktól a Suez-csatorna és Egyiptom ismét elvételék, de nem hiszem, hogy ezért Franciaországban valami nagyon lelkesülnek. Talán arra várnak ott, míg a mi külpolitikánk egy kissé jobban összegabajodik. Általános a tapogatózás. Haszontalanul pocsekolják el azt a becses befolyást, amelyet én megszereztem Németország számára.

Pulszky Ferencz.

1814—1897.

Mikor a halál egy hosszú, befejezett életpálya végső határát jelzi, eljöveteleben nincs semmi megdöböntő. Rokoni szív, barátii lelek, kinek a szeretetük tárgya sohasem élt elegendő, fájajdulnak a gyászshir hallatára, de ki csak a tudomány és közélet emberét látta benne, az egy ragyogó fényes elme kilobbanására kelt áhitat hatása alatt hajta meg fejét.

A Pulszky Ferencz élete befejezett, harmonikus lefolyású tökéletes életpálya. Így, a hogy most a halála pillanatában működésének óriási perspektívájába visszatekintünk, érezzük, hogy az ő élete azok közé tartozott melyeket Carlyle a nagy eszmék termő földjének nevezett. Nyolczvan év sok idő, de ily idő alatt ennyit dolgozni, gondolkodni, írni, cselekedni, mint Pulszky, nálunk senki, a külföldön talán csak az öreg Gladstone volt képes.

Pulszky abban az időben született, mikor Magyarország a polihisztorok hazája volt. A Brassai halálakor ezt a tudós-speciest un-tig elkomendálták megmagyarazván, hogy csak mint a maga korának gyermeke létezhetett. Ott, a hol kevés ember foglalkozik a tudománnyal, az egyes emberek természetszerűleg sok tudományszavakkal kell foglalkoznia. Pulszky is ilyennek indult, de a körülmények mást csináltak belőle. A praksis embere lett, bár az elmélet is sok igazságot köszönhet neki. Ennek a két iránynak a harmóniája karakterizálja egész életét, melyet mint tudós, mint államférfi egyforma hiven töltött be. A komplikált lelkek kitűnő példája volt, elő czafolata a nyarspölgári elvnek, hogy egy ember csak egy pályát szolgálhat.

Mint a többi nekrológ-írói, mi is megismerjük, hogy Pulszky self made man volt. már a mennyiben ez a fűnek fának osztott titulus emberi gyarlóságunkal ö-szeegyezhethető. Ahhoz, hogy valamik legyünk, nem egészen elég, hogy az embernek apja legyen és anyja. A self made mannek meg némi szerencsére is van szüksége, a mi nélkül bizony akará, tehetség és kitarítás igen gyakran mit sem érnek,

Pulszky mindenestre köszönhet valami a szerencsének. Egy magyar középnemes fia ember, a ki 19 éves korában beutazza Olaszországot! Az extra Hungariam non est vita kényelmes elvenek arnyékában nőttek fel vele egyivásu ifjak s így még az is, ki fogékonysággal bír volna a magyar határokon túlforgó eszmék és uralkodó irányok iránta itthon maradna. Sohse ébredt valója nemesebl részének tudatára. Ő még gyermekként elza, randokolhatott oda, hol Goethe, Byron, Musset töltöttek legszebb éveiket. Az utóbbi magy mondja, hogy az élet legszebb éveit, az ifjúságot mindenkinek Itáliában kellene eltöltenie. S miként mind e nagy költők életében az olaszországi tartózkodás korszakalkotó jelentőséggel bír, Pulszky 80 éves pályafutása emez első fejezetének hatása mozgalmassá jövőknek minden későbbi fázisban megérzik.

Nápolyból Livornóba menet, a hajó fedelzetén ültem s az Odiseat olvastam. — Gyönyörű idő volt s Homer eposza sohse tetszett ilyen szépnék. Ez a néhány sor az Eilem és koromból való; egy zengő akkord abból a csodálatos szimfoniából, mely lelket az antik ég alatt eltöltötte. Az ő nagy szeretete a műt, a klasszikus világ szépsége iránt milyen naiv idealizmussal nyilatkozik itt meg! Mint anny: mást, a gimnáziumban őt isagyon nyaggattak Honeroszal, mely otthon az eperjesi kollegium szürke falai közt egyhangúnak, unalmasnak tűnt fő. De a kek olasz ég, az olasz természet, a déli levegő szuggesztív hatása a gyűlölt iskolai penzumból anított olvasmányt csinált. Az arkheologusok profan lelkek előtt meg nem értett szeretete, mely minden klasszikus korból származó kődarabot kegyelettel őriz, már akkor a 18 éves ifjában élt és lüktetett. S azért azt hiszem nem tévedek, ha ezt tartom Pulszky karaktere alapvonalainak. Az államférfi, a politikus talán nagyobb ecetval vonult el két világrész forrongó tarsadalmá előtt, de az arkheologus csendes sikerei több melegséggel töltöttek el az ő szépért rajongó szívét.

Azonban a közélet Pulszkyja a tudomány Pulszkyjának méltó vetélytársa volt. Széles látókör, európai műveltség — ritka fegyverek a magyar politikusok szellemi arzenáljában — nagystíliú államférfi kvalifikáltak. — Mikor hazatért első rövid olaszországi utjáról, rögtön belevetete magát a politika arjába. De mennyivel előkelőbb, magasabb szempontból ítélte ő meg a mi forrongó, vajuló hazánk kétéves jövőjét, mint a táblabírói bölcsesség emlőin növekedett nemzedék. Mit tett itt és külföldön, az az életrajziók reszortjába tartozik. A magyar emigráció érdekesnél érdekesebb alakjai közt ő a legkarakterisztikusabb egyéniségek egyike. A ki ő róla ítélte meg a magyar embert, csak bámulattal adózhatott a magyarországnak. A legműveltebb magyaroknak nevezték, ez a sokat emlegetett címe azonban nem ad fogalmat szellemi előkelőségéről. Vegre is ez oly relatív meghatározás, mely Pulszkyt tekintve, tulságosan szerény. A legműveltebb európaiak egyike volt ő magasan állva a francia, az angol egykoru tudományos világ átlagos színvonalá fölött is.

Es szellemének ragyogását a magyar sötétség eloszlatására szentelte, szíve melegével a magyar nemzet jövőjeért érzett. Neki, a már akkor hírnöves tudosnak, mily könnyű lett volna Világos után, mikor minden elveszett, visszavonulni a tudomány btródaimába s procul negotis is feledni a forumot, ahol akkor gyászos, lelekrázó orgiát ült a fekevesztett önkény. De ő nem tette. Bármily csabosan hitta is a klasszikus mult világa, nem temetkezett bele a tudomány minden sebet behogató oceáójába. h nem követte a vezér szavat s ment Kossuthal bolyongani. Nagy idealizmus és nagy önzetlenség jele ez az önmegtágadás, melyet életének szemléli talán észre sem vesznek. A mai korban, midőn a politikai szereplés, a közéleti sikerek a legelvontabb tudományok műve ői előtt is végcél gyanánt lebegnek, természetesnek tartják, hogy valaki inkább lép-tt a diplomata sikerekkel kecsegtető pályájára, mint a tudományos kutatás szerény rejtejt övényére. Csak a ki olvasni tud a sorok között, a ki a kötelesség parancsolta

hallgatás alól kéri az elfojtott vágyódás lélekgyötře sohaját, csak az tudja, mennyivel jobban érezte magát Pulszky a klasszikus világ tiszta levegőjében, mint a napi politika fűrésztő légtömbjében. S az az önfeloldozás, mely őt aktív kormányférfiává tette, még szebb és lélekemelőbb bizonyítéka hazaszeretetének mint politikai sikereinek hosszú sorozata.

Politikáját megítélni nem e helyre tartozik. A párbarczok viharában az ő alakját is erte támadás, voltak idők, mikor régi fegyvertársai elfordultak tőle és annál szenvedélyesebben gyűlölték, mennél igazabban szerették egykor. Ebben ítéletet hozott az egykoru közvélemény és ítéletet fog mondani a történelem. Sőt — ítéletet mondott ő maga is — egyszer csak lelépett a politikai cselekvés teréről, oly korban, mikor még a hozzá hasonló szívós természetek nem hagynak fel a küzdelemmel és kiereszkolják maguknak a hatalmat. Nem lehet ezt másként magyarázni, mint hogy meghasonlott önmagával s nem igen bizott az irányban, ami őt régi politikai ideáljaival szakított.

Igy volt-e valóban? ma már nehéz lenne megősmerni, ha csak utolsó éveiben naplót nem írt s abból ki nem derül valami. — De sokak előtt feledhetetlen marad mai napig az a jelenet, midőn 1885-ban a legelső nagy magyar zarándoklás tagjait ő vezette Turinba Kossuth elé s elfogultságában nem tudott többet mondani e két szónál: Magyarok — Kossuth!

S az ősz kormányzó elfeledte abban a pillanatban egykori keserű szavait, hogy Pulszkyval politikáról többé nem áll szóba és a régi emlékek s a jelen pillanát ünnepi hatása alatt kezet nyújtott neki és — ismét bezárt vele politikáról. Pulszky azonban e közfogás óta soha sem csinált politikát. Viszszavonult és végképen elzárta magát a Nemzeti Múzeum falai közé.

A kik az ő ravatalánál is idézn fogják Arany Janos sorait: Hálnak hálnak, egyre hálnak, színe lángja a magyaroké azokat rosszul alkalmazott siránkozásra ragadja a sablon.

Pulszky Ferencz nem azok közül a magyarok közül való, aki hálnak hálnak, egyre hálnak. Nem a táblabíró nemzedék, tisztelretremelő kiváló erényekben bővelkedő, de kissé tulságosan konzervatív nagy alakjainak egyike volt ő, hanem a jövő magyarjának, az európai magyarnak mintaképe. Az ő nyomdokain halad a ma nemzedéke, a modern Magyarország, mely egyik oly Mózését siratja, a ki bejutott az igéretföldre.

Perczelkorszak Debreczenben.

Debreczen, szept. 11.

Tudvalevő dolog, hogy Magyarország jelenlegi belügyminisztere fényes állásában minél hibebben kívánja betölteni azt a szerepet, a melyet a Bach-korszak idején Protzbudapesti rendőrfőnök s az a Perczel szolgabíró töltött be s a ki szígyenletében, hogy a családjából honvédtábornok és ezredes került ki, eldobta diszes igaz nevét és a predikátumot használva Bonyhádi-nak hivatta magát.

Különféle rendeletekkel és nyilatkozatokkal igyekszik magát erre méltóvá tenni és nem törődik vele, hogy beleütközik-e az valamely törvénybe vagy egyezik-e vele. Hiszen emlékezhetünk azokra a dicsérő szavakra, a melyekkel a budapesti rendőrség brutalitásait elhalmozta, emlékezhetünk arra a hres kijelentésére, hogy a kiskorúaknak meg kell tiltani a politikálást s legfőképen emlékezhetünk a 16. §-sal való fenyegetésére.

Legújabbán ismét fűzött egy levelet e nembeli babérajához. Elrendelte hogy a törvényhatóságok akadályozzák meg a szociálista iratok terjesztését koboazzák el azokat, ha a hatalmi körökbe eső területekre érkeznek. Ez aztán koronáját képezte eddigi erőszakosságainak.

Tudvalevő, hogy Magyarországon az 1848 évi XVIII. tcz. az első cenzurát

örök időkre eltörölte s a már kinyomatott sajtó termékek elkobzása is csak jogérvényes bírói ítélet után történhetik. Igaz, hogy ezen a rendelkezésen immár rést ütöttek azzal a magyarázattal, hogy vizsgálóbírói végzés alapján is elkobozzák a már kinyomatott cikket illetve elterméket tartalmazó könyvet hirlapot vagy plakátot, de belügyminiszteri rendeletre ilyeneket tenni senkinek sem legkevésbé pedig a közigazgatási hatóságoknak szabad.

De tovább megyünk. A kormány a törvény hatóságokban a végrehajtási jogot a törvényhatósági bizottság utján gyakorolja s egy ilyen körrendeletet addig, míg azt a törvényhatósági bizottság előtt ki nem hirdettek, alkalmazni sem lehet, bármennyire törvényes legyen is az s a törvényhatóságnak a törvénytelen rendeletek végrehajtása ellen felirat utján tiltakozási joga van.

Ilyen körülmények között csak mosolyogtunk Bonyhádi-Perczel Prottmann rendeletén egészen tegnapi estig, mert nem hitük, hogy akadjon törvényhatósági tisztikar, amely közgyűlési jóváhagyás nélkül s olyan törvényhatósági bizottság, mely tiltakozás nélkül kötélen álljon s törvényesnek elismerve, végrehajtsa a fentemített törvénytipró rendeletet.

Mily nagy volt azonban csodálkozásunk, mikor egy tegnapi helybeli kormányparti lapból azt olvassuk, hogy épen Debreczen városának polgarmestere es főkapitánya az első, a mely fejte hajt az önkény előtt és szolgáljává szögödk a törvényszegésnek.

Megjegyezve, hogy a dolgot éppen a mi tudósítónk jelenlétében tárgyalták a nagy t i t o k b a n tegnapi délelőtti a polgarmesteri hivatalban s jónak láttak ugyan azt hivatalosan el nem árulni, azonban mi mindameit n szét vettük a dolognak s csak azért nem írtuk ki mert nem tettük fel, hogy igaz legyen, nem képzeltük, hogy ilyen botlással Debreczen sz. kir. város polgarmestere es főkapitánya ugy magukat, mint az egész várost kompromitálják — itt adjuk a tegnapi Debreczeni hírlap híret szöszertint, hogy mindenki lássa, miről van szó:

Ime:

— A debreczeni szociálisták újra mozognak. A nyaron tartott népkerti szociális gyűlés után Debreczen munkanélküli saját külön szociálistái most újra életl adnak magukról. Az alábbi ékes felhívást akarták kibocsátani ma, amit azonban tekintettel arra, miszerint Simonffy Imre kir. tan. polgarmester a népgyűlést még nem engedélyezte a rendőrség megakadályozott. Ajánbor szociálisták azt hitték, hogy ilyen lazító hangú felhívás kiragasztását nekik megengedik. Közönségünk tájékoztatására, hogy szociálistáink mennyire mennek vakmerőségükben, szórul-szóra közöljük felhívásukat:

Felhívás a debreczeni és vidéki munkások, kis gazdak, kisiparosokhoz:

Tisztelt munkástestvérek! Lehetetlen a mai nyomorult, elviselhetetlen állapotot túrni tovább, a nélkül, hogy hozzatok ne szólnánk. A midőn látjuk azt, hogy egész évi küzdelmünk, faradságunk dacára is az ehhalállal kell küzdenünk, oda vagyunk dobva a hatalmon lévőeknek, eszközül arra nézve, hogy gyarapítsuk az ő vagyónukat, teremtünk meg minden szép és jó t a z ő s z á m u k r a, gyűjtünk, halmozzunk kincsek et r a k á s r a, a m i b ő l é l v e z z e n e k é s d ő s z ő l j e n e k s m i n d e z e n j a v a k é r t m i n k e t, m u n k á s o k a t, m é g e m b e r s z á m b u s e m t e k i n t e n e k, m é g a z a l l a t n á l i s a l a c s o n y a b b f o k r a s z á l l í t j á k l e e m b e r i m é l t ő s á g u n k a t.

Ebből is láthatjuk munkástestvérek hogy nekünk nem jóakaróink, hanem elleneségeink a hatalmon levők, mindenalkalunk meg ragadnak el nyomatásunkra, de éretünk semmit sem tesznek, ezért nekünk kell munkásoknak teljes erőnkkel odahatni, hogy helyzetünkön mielőbb javítsunk.

Fel tehát a küzdelemre, ne engedjük vérünket szívni tovább, ne legyen egy munkás

sem, ki távol marad 1897 évi szeptember hó 19-én azaz vasárnap délután 2 órakor a népkertben tartandó

nagy népgyűlésről,

a mely a következő napirenddel tartatik.

1. A munkások helyzete Magyarországon
2. A szociáldemokrácia követelése és általános választási jog.
3. Egy fogyasztószövetkezet alakítása.

Jelenjünk meg mindnyájan ezen a népgyűlésen.

Üdvözlettel

a magyarországi szociáldemokrata párt debreczeni vezetősége.

A gyűlésre bot és esernyő nélkül szíveskedjenek megjelenni.

Ilyen hangon merészelnék a debreczeni szociálisták beszélni. Csak hiyeselhetjük a rendőrség amaz intézkedését, hogy a felhívás-krasznát nem engedte meg addig míg polgármesteri engedélyük nincs a gyűlés tartásához. A rendőrségnek ez alkalomból továbbra azt ajánljuk figyelembe, hogy a pesti, vagy máshonnan érkezők izgatottak ne engedjenek szót a népgyűlésen, mint te az a nyaron mert egy olyan lazi órák ideérézése esetleg komoly bajt idézhet elő, a miért aztán őt terhelne a felelőség.

Minket csakugyan senki sem vádolhat a szociálisták eszméinek akár nyit, akár titkos helyeslésével. — Lapunk hasábjai beszélnek nyíltan elveinkről és nézetünkről a szociális kérdésről, ha valaki kíváncsi rájuk, hogy pedig e sorok írója lélekben is egy a lapunkban hirdetett elvekkel, arról talán éppen a D. H. t. cikkírója lehetne tanubizonyoság.

Azonban a örvényes szabadság megtagadását és üldözését még a szociálistákkal szemben sem engedhetjük meg senkinek.

Kérdjük a főkapitánytól, miféle jogon tiltotta meg azoknak a plakátoknak a kifüggesztését a ha jogot formál hozzá, miért engedte meg annak a Debreczeni Hírlapban történt lenyomatását? *Quod non aequum, alterius tunc: ami a szociálistáknak nem szabad, az tilos nekik, hogy legyen a D. H. szerkesztőségének is a amit az utóbbinak megengedtek, azt megtagadják az előbbiektől sem szabad.*

Kérdjük a királyi ügyészségtől: be van-e perelve a fent idézett nyomtatvány a ha nincs, avagy ha talán be volna is, de eloncazatul nem rendelte el legalább a sajtóügyi vizsgálóbíró: miféle alapon merészel annak terjesztését, plakátrozását valak baltítani?

Kíváncsian várjuk a feleletet, mely nézetünk szerint egyeb, mint a kifüggesztés engedélyezése nem lehet.

Ezek után azonban a lapjainkhoz van egy pár szavunk. Reméljük, nem tagadható, hogy a fentebb ritkítva szedett szavak a D. H. hasábjain is úgy jelennek meg, fel kell tehát tennem, hogy azokra vonatkoznak a lapjaink következő kifejezése: „... szociálistáink mennyire mennek vakmerőségükben...”

Ilyen hangon merészelnék a debreczeni szociálisták beszélni!!

Kérdjük a lapjainktól, vajjon sértve érte magát a fentiek által? Hiszük, hogy nem, mert nem képzünk komoly esbert, akl e kérdésre igennel felelne — s ha nem, vajjon mi akkor az a nagy merészség, amelyet ol lelekszavakadva emleget, plane mikor a felhívás végen ott van, hogy a gyűlésre bot és esernyő nélkül szíveskedjenek megjelenni...? Hiszen ilyen körülmények között meg ő is egészen nyugodtan megjelenhetik azon a gyűlésen — ha ugyan megengedik. Mert az ellenkezőkre semmi ok sincsen bár, a plakátzás betiltása után mégsem lehetetlen.

Aztán még miért ne volna szabad azon a gyűlésen vidéki epbernök is beszélni?! Csak okosat beszéljen, felszólalhat ott még a cikkíró ur is; nemhogy a budapesti szociálisták!

Hiszük, hogy felszólításunk jobb ura éríti hatóságunkat.

K. Gy.

Táviratok.

Pulszky Ferenc halála.

Budapest szept. 11. (A Debr. cred. táv.)

Pulszky Ferenc haláláról a Magyar Tudományos Akadémia a következő gyászjelentést adta ki:

A Magyar Tudományos Akadémia mély megilletődéssel jelelti nagyérdemű másodelnökének, igazgató és tiszteleti tagjának Pulszky Ferencnek 1897. szeptember hó 9-én reggeli hat órakor történt gyászos elhunytát és a gyásznapelyre, mely szeptember hó 11-én, szombaton délután 4 órakor a M. Nemzeti Múzeum épületében tartatik meg, az Akadémia minden rangú tagját meghívja.

Az akadémia főtitkari hivatala pompás koszorút rendelt meg a ravatalra.

A király a hadgyakorlaton.

Tata, szept. 10. (Sajat tad. táv.) A király tegnap d. u. érkezett Tatára. Megérkezésekor Sárközy Aurél főispán fogadta szép beszéddel, a király válaszában meleg köszönetét fejezte ki a szíves fogadtatásért sajátjával emlékezett meg az árviz pusztításairól, s remél, hogy minden magyar sietni fog a nyomor enyhítésére. Megszólította a küldöttségnek több tagját aztán az Eszterházy kastélyba hajtatott. A menet élén diszbandérum lovagolt. A bandérium után a főispán fogadta a következőt, melyen a király Beck vezérkari főnökkel, végül a küldöttségek fogatai haladtak. A merre a menet járhat, reneteg nép állt sorfalat, kiöröklélkes élénzessel fogadta a királyt és kísérőjét. A király megérkezése után szemlélt tartott a díszszázad fölött, a z táborban bemutatott neki a tabornokokat. Déután 3 órakor a sátor táborban ebéd volt, a melyen a főherczgek és a vezérkari tisztek vettek részt.

Ujdonságok.

* **Isteniszteletek.** Holnap az ev. ref. templomokban a következő sorrendben tartatnak meg az isteniszteletek: a kistemplomban Szilágyi Imre s. lelkész, — A Kossuth utcai templomban K. Tóth Kálmán Ispólyi templomban: Mitrovics Gyula. Az ágost hitv. ev. templomban d. e. 10 órakor M. A. T. E. L. J. Lajos lelkész, d. u. 3 órakor G. E. S. T. L. I. N. G. E. R. Pál segédlelkész vegzi az isteniszteleket.

* **A színházi bérlés.** A színház bérlő közönség szíves tudomására adjuk hogy bérleni már 14-én kedden d. e. 9 és 1/2 órától kezdve lehet a színházi irodában.

* **A debreczeni méntelep kibővítése.** A földművelésügyi miniszteriumban újból foglalkoznak azzal a tervvel, amely már egyszer 1892-ben tárgya alá is került, hogy a debreczeni méntelep száz lóra való állóval kibővítettnek s a legénység száma 60-e nettének. Ennek felszínre hozatala úgy látszik egyenesen a földművelésügyi miniszteriumból indult ki, amennyiben Darányi Ignác miniszter hatalmazta fel a debreczeni méntelep parancsnokságot, hogy a száz ló elhelyezésére alkalmas istállók előállítása iránt lépjen a várossal érintkezésbe. Ez ügyben ma volt az első vezény bizottsági tárgyalás, melyen a méntelep rézérőli Hada del Fadia Mihály alezredes a város részéről Vecsey Imre tanácsnok, Ábrahám László t. főügyész, Szabó József főszámvevő vettek részt. A bizottság a kibővítést a tanácsnak a legmelegebben ajánlja, mivel az a város gazdasági előhaladásának nagy előnyére lesz.

* **Az elmarasztalt katonai kincstár.** A kir. tvszék értesítette a várost, hogy a cs. es kir. közös katonai kincstár S. T. A. R. K. Márton pallagi 32. sz. tag birtokosának panaszára a katonai gyakorlatok által okozott károkok megtérítése fejében 355 frt 50 krajár összegben elmarasztaltatott.

* **Piromaniakus hülye.** B. Ujvárosban e hó 3-án leégett házat Szankai Juliának Szabó István nevű 15 éves hülye fia gyújtotta fel. Özvegy édes anyja a család fentartása vegett egész nap dologban van és a hülye fiura nincs aki vigyázzon. Czelálanul csatangol bolyong szerteszét a községben kiabál s folytonosan zavart csinál az utcán járó kelőket meg is dobálva. Az utóbbi időben annyira rajót a pirománia, hogy folyton gyufát és gyújtó eszközt keres s a mult héten sikerült is egy házat elhamvasztani. Azóta a szolgabíró fogva tartja és kéri az alispáni hivatalt, hogy intézkedjék, hogy a közveszélyes örüllet az országos tébolydába helyezték el.

* **Takonykór Nyir Bátorba.** A járvány szerüleg felépett takonykór következtében Nyir Bátor szigorú zár alá helyeztetett és sem oda sem onnan lovat vinni nem szabad de a városból takarmányt hozni is tilos.

* **Szalmakalap készítő tanfolyam.** A beállott hűvös őszi napokra kellemes hasznos foglalkozás kínálkozik a hölgyeknek a szalmakalap készítés módjának elsajátításában. Csenedes Iona kisasszony ugyanis, ki allami ösztöndíjjal Florenczben tanulta a szalmafonás művészetét s csak a napokban a városháza nagy termében rendezett szalmakalap kiállítás is — melyen az általa tanított tanítónők készítette szalmafonatok és kalapok voltak kiülítva — fényesen bizonyította tanítási ügyességét, mielőtt felsőbb közoktatási forum rendeletén H-Böszörménybe átmenne, f. hó 15-től okt. 15-ig Debreczenben egy magán tanfolyamot nyit kevés díj mellett. Jélelntkezni a Neidlinger G. piacz utcai üzében, a Biederman házban. Ajánljuk melegen a hölgyközönség figyelmébe.

* **Háromszáznyolcvanötezer forint,** az az összeg a mely ma a rendőrök és kofák szenzációját képezi. Az újvárosi ország uton állítólag egy éjjeli ór lelte egy vas ládikában s becsülettel vissza adta a vesztés osztrák magyar banknak. E hír a kacsák közepette a legkövérebb mit mostanában emberi elme feltalált.

* **A színház tűzbiztosítása** tudvalevőleg okt. 3-án lejárt egyik helyb. bizt. intézet ajánlatot nyújtott be a meghosszabbításra. A tanács azonban hivatkozva azon régebben kimondott elvre, hogy csakis nyilvános verseny tárgyaláson itéli oda a város kiadásait, az ajánlatot nem fogadja el, hanem az összes helybeli intézeteket felszólította ajánlattételre.

* **Duhajkodás a Kis Csapó utcán** Szabó Imre és Madarász János valami felett össze veszték es a közeledők nagy épülésére dulakodni kezdtek mig a rendőrség be nem kísérte őket.

* **A kis lottó megszüntetése.** A pénzügyminiszter ma érkezett leiratában tudatta a városi közönséggel, hogy az osztrák kis lottón való játszást a betét tiszterese megfizetésének terhe alatt eltiltja s az erre vonatkozó hirdetményen közölte is vétséget képez.

* **Vizbe fulás.** Molnár Antalé. asszony Nadudvaron régóta epileptában szenved, a napokban a Kendek nevű ér felé ment s midőn a roham újra rájött, arczszála vizbe bukott. Az öt kísérő nagyobbik fia Antal segélykiáltására a szomszédok Szatmari Bálint és Borbély Sándor huzták ki a vízből halva. Az orvosrendőri boncolás vízbefulást konstataált a halál okául.

* **Kézgyesítő oktatás.** A Kézgyesítő Egyesület iskolai műhelyében (Telaxy utca bejelentési hivatal épülete) f. hó 18-án kezdődik az oktatás, tanulók felvételnek naponkint Szántó Győző urnál déli 12 órától 1/2 1 óráig, továbbá az iskolai műhelyben szerdán és szombaton délután 2-4-ig. Debreczen, 1897. szept. 11. S. I. M. O. N. István.

* **H. Szobozslói lódíjjazás** — holnap, vasárnap lesz.

* **Nagy tűz B. Ujvárosban.** Berger Mór Semsey bérlétén egy asztal bura és cséplő gépet le a kár körülből 9000 frt. — A mint halljuk biztosítva volt.

*** Zeneakadémia megnyitás.** Ma déli 12 órakor nyitotta meg Sz. Nagy Károly a Tegy utczán levő zeneakademiáját az érdeklődő nagyközönség és az összes tanítványok jelenlétében. Sz. Nagy Károly rövid szavakban ismertette a zeneakadémia célját és irányát. — Ismertette és körvonalozta jövőbeni működését a vezetése alatti tanári karnak. Felolvastott azután a zeneakadémia szabályait. Megköszönte ezután az igazgató a megnyitó ünnepélyére egybegyűltek szívós érdeklődésével az ünnepély ezzel véget ért.

*** Szüreti ünnepély.** Az iparos ifjuság önképző egylete által e hó 12-ére hirdetett szüreti mnltság az esetben, ha az idő holnap — vasárnap — reggeli 8 óráig esős maradna folyó hó 19-ére fog elhalasztatni. Debreczen, 1897. szept. 11. — Az elnökség.

*** Köszönetnyilvánítás.** Simonovits Dezső ur, a „Zion” betegsegélyző egyesület titkára, utólagosan jegymegváltása fejében 2 frtot jutott kezemhez, mely adományért fogadja a debreczeni könyvnyomdászok egylete nevében hálás köszönetemet. — Együttal pedig helyreigazítás képpen közlöm, hogy multkor kiadatásunkból tévedésből kimaradt Farkas Ágoston 1 frtos adománya; Kenderessy Lajos pedig nem 2 frtot, hanem 1 frtot adományozott. Heller József elnök.

Körlevél és meghívó.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület „Egyházi Értekezlet” tagjaihoz és barátjaihoz.

Szeretett hitrokokok!

Az Egyházi Értekezlet megalakítása óta ez 1-sz a 3-ik közgyűlés. A váradai közgyűlés (1895.) óta elvesztette Értekezletünk nagybuzgóságú egyházi elnökét is, Lukács Ödönt, így az alelnökökre maradt a közgyűlés előkészítésének nem könnyű tiszte.

A 3-ik közgyűlés folyó évi szeptember 21-én Szatmáron tartatik meg az ottani testvér egyház aldozatkész meghívása folytán; azon vidék középpontján, mely a reformatio első szervező zsmatjait látta; azon városban, mely a reformatio egyik ősi bástyája volt s tömerdek viszontagságok után is, nagy multjához hiven, óriás erővel küzd mind a mai napig, hogy az evangéliom világa tiszta fenyben ragyogjon, hasonlítva Mózes csipke bokrához, mely eg. de meg nem eméztetik. (II. Móz. 3, 2.)

A szatmári közgyűlés történelmi fontosságú leendő. Mert hivatva lesz — lejárván a 3 évi megbízata — az értekezlet egészen ujra szervezni: elnökök, alelnökök, jegyzők, pénztárnok és a 60 tagú választmány újog választása által, ezek kezébe tevén le az Értekezlet tovább fejlesztését. Eppen azért hatalmasan kerjük az Értekezlet minden tagjait és barátjait, hogy mennél nagyobb számmal jelenjenek meg, új tagokat is megnyerni törekedvén.

Az aldozatkész szatmári testvér egyház vendégeiként fogadja a megjelenőket, e végre felkerjük a közgyűlésre eljövő hitrokoinakat, hogy érkezésük idejé a szatmári egyház egyik tevékeny lelkesenél nt. Tabajdi Lajos urnak folyó évi szeptember 1-ig bejelenteni sziveskedjenek.

Az előértekezlet szeptember 20-án délután 4 óra or tartatik az egyházpáncs termében, mely előértekezletre a nagy választmány tagjait meghívjuk, az általános tisztújítás előkészítése vegett másnap a közgyűlés megalakítja a tisztkart, választmányt, meghallgatja a közerdeki felolvasásokat s hozza határozatait. A testveri érütközés által fokozzuk egymás buzgalmát!

Taradalmi tényezővé ugy válhatik ez új intézmény, az Értekezlet, ha mennél szamosabbban csatlakoznak ahhoz az egész kerület minden vidékéről. C z e l: „a keresztyén hitélet fejlesztése, az aldozatkészesség fokozása, ha a mostani pár száz tag száma megtízszereződnek tisztere annyit tehetnek. Egyházzunk erőtesét közös erővel, minden tennéző bevonásával erkerjük el a szabad tevékenység és verseny korszakában, ezt kell

mnnkálni. Az apostolok cselekedetei alapították meg az egyházat, apostoli cselekedetek által tartható az fen ma is.

Apostolokká az apostolok hite tehet Adja az Ur, a mi Atyánk, e hitnek ajándékát mind nyájunknak, hogy lehessenek a keresztyének világító csillagok a világon. (Filipp. 2. 15.)

A váradai közgyűlés és a nagy választmány debreczeni gyűlése határozata és megbízása folytán meghívjuk a szeretett lelkesi és világi tagokat, tanárokat, hitrokoinakat a szatmári közgyűlésre. A tanácskozási rendet mellékeljük. Fel tehát szeretett hitrokokok, az Értekezlet minden barátjai, jóakarói! Seregeljünk egybe az Ur nevében. — A Szent Lélek hassa át a hivek szívét, mozgassa akaratát!

Hitrokoni szeretettel

Karlsbadban és Debreczenben, 1897. Julius hó 21.

Simonffy Imre, Balogh Ferencz,
kir. tan. világi alelnök. hittanár, egyházi alelnök

A tiszántuli ev. ref. egyházkerületi Értekezlet 1897. Szeptember 21-én Szatmáron tartandó közgyűlésének

tanácskozási rendje.

Szeptember 21-én délelőtt 8 órakor isteni tisztelet a szatmári ref. templomban, predikátor Széll Kálmán n. szalontai esperes. — Délelőtt 10 ó. akor közgyűlés a város ház dísztermében a következő tárgysorozattal:

1. Elnöki megnyitó beszéd. A tisztkar lemondása.
2. Elnökök, tisztkar és választmány választása.
3. „A diakonusi intézményről,” előadó Garzó Gyula gyomai lelkész.
4. „A magyar ref. egyház anyagi ügyeinek rendezése,” bizottsági javaslat.
5. „A lelkész képzésről,” bizottsági javaslat.
6. „A lelképásztori gond régi kipróbált eszközeiről” felolvasás Gergely Karoly n. bányai lelkésztől.
7. „A prot. felső leánynevelés ügye és érdeke Szatmáron, különösen egy ott létesítendő női tanító képezdéről.” Előadó Tabajdi Lajos.
8. Jelentés a pénztár állásáról.
9. Dr. Bartha Béla indítványa. Egyéb indítványok.

Ezeket megelőzőleg: Szeptember 20-án délután 4 órakor előértekezlet, a nagy választmány ülése az egyház tanácstermében.

Simonffy Imre, Balogh Ferencz,
kir. tan. világi elnök. hittanár, egyházi alelnök.

KÖZGAZDASÁG.

Ingatlanok forgalma.

— A debreczeni kir. törvényszék telekkönyvi osztályánál.

1. Soltész Farkas és neje Benedek Iona megveszik Lichblau Albert ruca-utczai 2040 sorszámú házát 2900 frtért.
2. Harsányi Bálint ugysis mint gyám, ifj. Harsányi Bálint, Harsányi Ferencz és Harsányi Sándor eladjak a debreczeni 6547 sz. tjkvba 3682/b. hrsz. alatt foglalt ingatlanukat Fekete István és Kovács Józsefnek Fekete Juliánának 600 frtért.
3. Özv. Kiss Bajtáné Simon Lidia, Kiss Gyula, Kiss József és Kiss Lidia a tulajdonukat tevő debreczeni 1128. sz. tjkvben foglalt 11.646 és 11.642. hrsz. ujosztású szántóföldet eladják Luizi István és neje Nagy Juliánának 400 frt.
4. Boros Györgyné Bökönyi Zsuzsanna 542 □ öl területű téglás-kerti szőlőföldjét megveszik Balaskó József és neje Szathmári Zsuzsanna 350 frtért.
5. Szilágyi József és neje Szathmári Julianna 7 hold 625 □ öl területű ondódi földjét eladják Harangi Sándor és neje Kálai Ezsébetnek 2400 frtért.

Az őszi trágyázás. Négyféle tápanyagra van a termő talajnak szüksége, u. m. higany, foszforsav, káli és mész, ezekre kell tehát a gazdának fő gondját fordítani és arról gondoskodni, hogy ezen tápanyagok egyike se hiányozzék. Habár a tápanyagok pótlásának mikéntjét nem lehet sablonba szorítani — mert hiszen hol az egyik, hol a másik tápanyagban van hiány — mégis vannak általános szempontok, melyeknek figyelembevétele a gazdára nézve hasznos és fontos.

Egy közepő gabnatermeléssel 50—57 kg légenyt, 23—27 kg. foszforsavat és 37—40 kg. kálit vonhatunk el a talajtól kat. holdanként.

Azon tápanyagok pótlására kell tehát első sorban figyelemmel lennünk, hogy a tápanyagok egyensúlyát a talajban fentartsuk. A legfontosabb kérdés az, mely trágyaszert vásároljuk, hogy a legfontosabb tápanyagot pótoljuk?

Kétséget nem szenved, hogy különösen ősziak alá legcélszerűbb és legolcsóbb a Thomasfoszfátisz (Thomas salak) melyből a talaj erőállapota szerint kat. holdanként 200—250 kg. alkalmazandó. E mellett tekintetbe veendő, hogy a Thomassalak 50%-ig tartalmaz meszet és így az esetleges hiányt is pótolja.

Nyilt-tér.*

Félreértések kikerülése céljából kötelességem kinyilatkoztatni, hogy a tudakozó és közvetítő intézetben elfoglalt eddigi állásom nem változtattam, ennél fogva a n. é. közönségnek, helybeli és vidéki jó ismerőseimnek eddig tapasztalt pártfogását, bizalmát továbbra is kérem.

Kiváló tisztelettel
V. Nagy Károly.

Állami és orvosi ellen-
őrzés alatt

Guber & Ferrás

Leghathatósabb
vas - arsen - víz
vérszegénység, női-, ideg- és bőrbetegség ellen stb.

Dr. Braun, Chrobak, Kaposi, Noumann stb.
egyet. tanárok által ajánlva.

Eladás: **MATTONI és WILLE**
BUDAPEST, Teréz-körút 37 és Diana-fürdő-épület.
Mattoni Henrik, Bécs és Franzensbad
és minden gyógyszerárban.

Eladó vagy haszonbérbe kiadó.

A honvédhuszár laktanya háta megett lévő Széchenyi-kertben, közvetlen a főkapu bejáratánál fekvő, mintegy 1000 □ öl területű szőlőterület kényelmes ur lakkal és az idej **függő terméssel** egyetemben szabadkézből örök áron **eladó**, vagy esetleg több évre haszonbérbe **kiadó**.

Értekezhetni lehet **Zombori** István m. kir. adópénztárnoknál Ipolyságon, vagy a Széchenyi-kertben a helyszínen **Papp** István szomszéd birto kossal.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

A debreczeni termény és áruraktár

részvény-társaságnál a megüresedett

raktárnoki állásra

pályázat

hirdetetik.

Pályázóktól megkívántatik, hogy a termény üzlet t-én teljes jártas-sággal birjanak.

Ezen állás 900 frt. évi fizetéssel és szabad lakással van összeköve.

Az írott ajánlatok f. hó 16-áig a társaság ügyveze-tőjénél személyesen nyujtandók be.

Kiadó

Egyháztéren 341. számu új háznál egy két nyílásu, 16 méter mély-ségű szép nagy bolt, alatta hasonló nagy rak-tárnak való pinczehe-lyiséggel.

Értekezhetni KOLA JÁNOS ház-tulajdonossal ugyanott.

Hirdetés.

Kályha eladás.

Közhirre teszem, hogy vb. Tóth Kálmán csődtömegéből a közadós gyá-rában készült cserépkályhák, — mindenféle nagyságban, — beállitva, vagy be-állitás nélkül a csőd választmány által engedélyezett mélyen leszállított áron még folyton kaphatók.

Megrendelések tehetők, tömeggondnok Dr. Tüdös László ügyvédi irodá-jában — Piacz u. 2138 sz. Biederman-ház.

Kályhák megtekinthetők az államvasutak pálya udvara mellett a Boldog-falvi kertben fekvő gyári helyiségben.

Debreczen, 1897. szept. 6.

Tömeggondnok.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség Leccses figyelmébe ajánlani:

Hollandi jáczint, tulipán, Croeus hagymák korai és késői hajtásra.

Szobai növények

Menyasszonyi, báli, és névnapi csokrokat, mel és fejdizseket, virág kosa-
rak, jardiniere, gyász és ünnep koszorukat.

Makart rendezetek és diszitményeket

Készítetek izlésesen és jutányos árban bárhova szállitva gondosan becsomagolva.

Magamat a n. é. közönség jóindulatába ajánlva vagyok teljes tisztelettel

Janatka Alajos

mű- és keresk. kertész.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

1897. évi 4832 szhoz.

Értesítés.

A nagyvárad, debreczeni, aradi és szegedi csapat korházaknál a ven-déglősszerű étkezés nyilvános ajánlat — hirdetésre kerül.

A biztosítás 1898. évi Január 1-től ugyazon év Deczember hava végéig előnyös ajánlatoknál három évi időtartamra vagyis 1900 évi Deczember hó vé-géig történik.

Az ajánlati tárgyalások a 7. hadtest hadbiztosságánál Temesvárott a kö-velkező napokon délelőtt 10 órakor eszközöltetnek és pedig:

1897 évi Szeptember 24-én a nagyvárad csapatkorház.

» » » 29-én » debreczeni »

» » Október 1-én az aradi »

» » » 5-én a szegedi »

részére.

A körülbelüli évi kereseti összeg

a nagyvárad csapatkorházánál	14.849	frt.
a debreczeni » »	6.744	»
az aradi » »	7.418	»
a szegedi » »	5.797	frtot

tesz ki.

A teljtartalmú hirdetmény 1897 évi Szeptember hó 5-én a »Temesvárer-Zeitung«-ban tétetett közzé és az a 7. hadtest területén lévő valamennyi ka-tonai korházoknál és államparancsnokságoknál, továbbá az aradi, temesvári nagy-várad, debreczeni és szegedi kereskedelmi és iparkamaráknál, végre Arad, Debreczen, Temesvár, Szeged, Versecz, Páncsova, Nagyvárad és Hódmező-Vásárhely sz. kir. városok tanácsánál betekinthező.

A cs. és kir. 7. hadtest hadbiztossága.

WYTON & SHUTTLEWORTH mezőgazdasági gépgyárosok
BUDAPEST, Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

és gőzcseplőgép-készletek 2 1/2, egész 12 lóerőig, szalma-kazá-
re-cseplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és arató-
gépek, szénagyújtók,

"COLUMBIA-DRILL"
Művelőgépek, boronák, szecsakavágók, répvágók, kukorica-
morszók, darálók, őrítő-malmok, egye-
temes aczélekék, két- és háromfűsű-
ekék és min-
den egyéb
gazdasági
gépek.

Mindegyesek kiadatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselőt és bizományi raktár:
UER és TÁRSA czégnél
Debreczenben, Nagypéterfia-u. 871 sz.

Bámulatos olcsó árban
beszerezhető

**Ifj. Kovács S.
czégnél**

Kossuth-utca I-ső tkpéztár épület.

Női czipő III minőség	párja	2 frt 25
» » II prima	»	2 frt 50
» » I »	»	2 frt 75
» » keztyű bőr	»	3 frt 30
» felezcipő I frt 60, I frt 75,		2 frt.
Férfi czipő III minőség		2 frt 25
» » II »		2 frt 50
» » I »		3 frt —
Lezfinomabb »		3 frt 80
Fiu és leányka hegymászó czipő		
Bergsteiger I frt 1.30, 1.50, 1.80, 2.		250 páronként.

Csőtömegtől megvevő és kimaradt
vászon és schiffon árak

félfárban,

valamint

férfi ingek,

alsó nadrágok, gallér, manchetták, nyak-
kendők, zsebkendők.

férfi és fiu kalapok

valódi Réhler féle harisnyák, keztyűk,
esőernyők, utibőröndök,

illatszerek

stb. igen előnyösen beszerezhetők a
fenti czégnél.

Földbirtokra

Törlesztéses kölcsönöket

első helyre

és

váltó hiteleket

második helyre

ajánl és legrövidebb idő alatt igen
jutányosan lebonyolít

Balog Ede

DEBRECZEN, N.-Várad-utca 2125. sz. a.

Iriy községben (Szatmár megye
nagy-károlyi járás) vasúti állomástól
Szaniszló vagy Reszege-Piskolltól egy
órai távolságban 630 hold (1200 □ öi)
tagbirtok őszi vetéssel 1898. ápril 24-től
hat vagy kilencz évre haszonbérbe
kiadó.

Értekezni lehet Szatmáron dr. Iriyi
Tamás urral Kossuth-utca 14. sz. a.
valamint alulírottal Debreczenben

Dr. Iriyi István
ügyvéd.

(Kádas-utca 1897. zz.)

Van szerencsénk ajánlani

szavatolt tisztaságu

a legmagasabb díjakkal
kitüntetett

Thomasfoszfátlisztet

szavatolt 15—20% citrátban oldható foszforsav tartalommal és 85—100% porfinomsággal

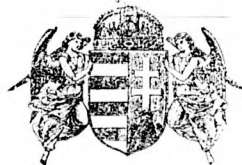
Felülmulhatlan, minden talajra alkalmas trágyaszert különösen
sovány talajok javítására, kitünő hatásu az összes gabbaneműek, kapás
és olajnövények, lóhere és luczerna, szőlő, komló és kerti veteményekre,
kiváltképen a rétekre.

Legjobb, leghatásosabb és legolcsóbb foszforsavtrágya, tekintettel hatása-
nak tartósságára felülmúlja az összes szuperfoszfátokat.

A csirában oldható foszforsav barométer szavatosságát vállalunk, netaáni
hiányt megterítünk. — Árjajlatokkal, szakmunkakkal és egyéb felvilágosítással
a legkézségesebben szogál a csehországi

Thomasművek prágai foszfátliszt eladási irodájának vezérképviselősege
a magyar korona országainak területén

Kalmár Vilmos Budapest, Erzsébet-körut 34. szám.

NOVOTNY ANTAL

harangöntőde és vasharanglábgyár Temesvár-Gyárvaros

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagy-
ságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok
előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra sze-
relve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, vagy hogy az
egy felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, mi-
által a harang a megpedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kiténtetett, átlukasztott, szabadalmazott

HARANGJAIT,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így
egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. harangal egyenlő. — Ajánlom továbbá
regi harangok vertvas koronávali felszerelését, vertvas-harang állvá-
nyokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli
harangok mindig raktáron vannak — Költségvetésekkel és képes árlapokkal díjmentesen és
ingyen szolgálok.

„Az ezredéves orsz. kiállításán Budapesten 1896. Millenniumi nagy éremmel kitüntetve.”

Gyümölcs és szőlő bor készitési gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan hajtó kettős emeltyű szerkezettel és nyomerő szabályzóval.
A munka képesség 20% nagyobb mint bármely más sajtónál.

Szőllő és gyümölcs zúzó

és bogyo morzsolók.

Teljesen felszerelt szüretelő készülékek.

Szőllő és gyümölcs őrők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelek aszalására
gyümölcsvágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad, önműködő
„Syphonia” gyümölcs és szőlővesző permetezők, gyártatnak és szállítatnak
jótállás mellett a legjobb kivitelben

MAYFARTH PH. és TÁRSA

es. kir. kir. szabad gazdasági gépgyárak, vasöntőde és gőzhámor.
BÉCS, II. Taborstrasse 76.

Kitüntetve 390 arany, ezü t és bronz éremmel.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Képviselők és viszontárusítók felvétetnek.

Debreczenben kaphatók: **BAUER és TÁRSA** uraknál.

Nyomatott Hoffman és Társa könyvnyomdájában Debreczenben, főpostával szemben.